

БИРГЕ ИШЛЕУ

Бир ненча жыл мындан алда бегитилген келишим энди эки жанына да файда келтирип турурча

КЪМР-ни Башчысы **Казбек Коков** бла Санкт-Петербургну губернатору **Александр Беглов** 2021-2026 жыллада көп жылны бирге ишлеуно юсонден келишимге көре тамамланлык ишлени планына кып салгандыла. Къабарты-Малкыны бла къабартыбызы шимал жанында ара шахарыны араларында регионла аралы байламлыклары андан ары айнытууно «жол картасына» сатыу-алуу экономика, илму техника, маданият эмда социал жаны бла бирге ишлеу да киреди.

«Санкт-Петербург – Россией Федерацияны магъаналы экономика эмда маданият араларында бирди. Ол себеден бирге жарашдырылган келишим бизни предпритиярыбызны араларында тюзоней байламлыклары кыруарга онг ачырыкты. Биз Питерни предпритиярына

бла бизнесменерине туризми объекттерине, солуу эмда саууклаандырыу араланы кырууларына, эл молк продукцияны жарашдырыу эмда сактылуу бла керешен предпритияларга ахчаларын салып файдалангырға тап болула кыруарга хазырбыз», дегенди Казбек Коков селвешилени кезиунде.

Биогенлюкде республиканы башламчылыгы бла Санкт-Петербургну Тыш байламлыкты жаны бла комитети бла бирге шимал ара шахары сабийлерини Къабарты-Малкында солугуу амалларына кыралла турды. Андан сора да, быыйн жайда 17 июльдан башлап ол айны 27-сине дери республикабызда «Къорулгануу жолу» деген 23-но патриот экспедицияны бардырырча белгиленди. Ол Улуу Ата журт уруш башлангычы 80-жыллыгына жораланы-

рыкты.

Эмигизге салайык, регионлары араларында келишимге 2015 жылда кып салынганда, 2020 жылда уа андан белгиленген бир ненча иш терк тамамланган башланганды. Жаланды бытыр республиканы уллу предпритияры-

лары консервалдан, сит эмда от ашырыкылдан, суусуп суулдан, нарток крамландан, алмалдан 2,2 миллиард сом багысы жарашдырып итгенди.

Санкт-Петербургну предпритиярына бла токренерине кабель бла темир жип да жибериле.

Аны саулук саклау департаменти бла бирге ишлеуно черкинде республикадан 142 адам атлары айтылган медицина аралда бийик технологиялы болушук алапкандыла.

Майны ахырында уа Налькиден Санкт-Петербургу тюзонлей аварией ачылганды. Ол да субъектлени араларында ишчи байламлыклары кенгертиуге себеплик этериди.

Республиканы шимал жанында регион бла бирге ишлеу агро-промышленность комплексде бла промышленностьда мурдорланады, ол санда электро-энергетикага бийик вольту аппаратураны, налмас инструментлени, кабельни бла темир жиплени, шендотко цифралы машина реентген техниканы сатыла. Къабарты-Малкыны курорт-рекреация эмда туризм бөлөмлеринде.

Тюбешу

Республикада кыойчулуккы айнытуу онглагы – энчи ЭС

Къабарты-Малкыны Башчысы **Казбек Коков** республиканы эл молк министри **Хасан Сихажев** бла ишчи тюбешу кыруарганды. Анда баш темагыча малчылыккы айнытуу айнытууга кыралганды. Көп болмагъанлай Минволада бардырылган кыуамлы кыойланы бла эчкилени жыйырма биринчи Россей көрмючлерине республикада кыойчулуккы бла керешген 20 молк кыатышканды.

Аны эсеплерине көре, анга уа кыойланы 21 регионундан 64 молк кыошылганды, Къабарты-Малкыны молчалары тюрлю-тюрлю ызлада беш майдал алып кыайтхандыла. Жыйылуучу чегинде инвесторлу этерге болушук организация бла тюбешуле кыруаргандыла, ол санда Россейде кыой «Чыгарычуланы эм уллу «Дамате»

атлы компаниясы бла. Бизни республика бийик качестволу малчылык продукция чыгарыу онглуу эм тийишли инвестиция проектлени жашауда бардырырча майданла тапдырырча хазырды – деп белгиленди КЪМР-ни Башчысы Казбек Коков.

Республиканы Эл молк министрствосуна кыойчулуккы жаны бла инвестиция проектлени жарашдырып туура этерге, малланы саны кыбейтилгени эм малчылык продукцияны провоздостоуу эсеринде эге алы инвесторла бла байламлыккы айнытырча бюрурганды. Андан сора да, тюбешуно чегинде министр бла урлук себиу компанияны кысыа агротехникалы заман болжалга тындырыу эи аграрчылары бийик жыйуу ишлеге хазырлыклары сюзюленди.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительство суну прес-службасы.

Проект

КЪМР-ни Транспорт эмда жол молк министрствосу «Къоркусуз эм тынгалы автомобиль жолла» миллет проектни черкинде ызлага болжалдан кеч кыуамлы ремонт этилирине дайым контроль этгенлей турды. Аны юсонден ведомствону прес-службасы бийиреди.

Специалисте подряд организацияла бла келишим кыруарга, проектни документациясы жарашдырырча, ремонт башлангычы асфальт заваданы хазырлыкларына,

Асфальтны качество сун дайым кыаты контрольда тутадыла

ишле кылай барганларына да дайым кез-кыулак болганлай турадыла, ахырында объектлени халларына энчи комиссия кыарайды.

Жолланы жанында качестволу материалла хайырлангырға эм тохтадырылган мардалла бла излемде да сактынырча керекдиле. Ол себеден ишле башланганы окуяна асфальтны кыуамлы республиканы Жол молк управленисыны лабораториясында тинтиледи.

Ол ГОСТ-ха эмда башка излемлеге келиширге тийишлиди. Ол себеден асфальтны бир кесиги тинтиуге алынгандан сора уаастоклада да тюрлю-тюрлю шартлагга эс бурулды. Бир тюрлю бузуклуук ачыкыланса, ол жарасузуга саналады эм аны чыгаруу тохтагылады. Бу кыюлде тинтиуге Нальчикни этерген биле эм Куба этге барган жоллада да этдоролгениди. – дейди качествога контроль бардырырча бөлөмюно таматасы **Ахматланы Алим**.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

Даража

Айырмалы фермерлени санында

Золск райондан **Нургалы Коков** «Къыйматлы ишлеген фермер» деген номинацияда П.А.Столыпин атлы «Россейни айырмалы аграрчылары-2021» деген миллет сауугагы тийишли болганды. Аны анга РФ-ни Федерал Жыйылууну Кырал Думасыны депутаты, Аграр ишле жаны бла комитетини члени **Светлана Максимова** бергенди.

«Республикагызда быллай хычууну жумушуну толтурганыма бек кыуанам. Мен Къабарты-Малкыны биринчи көре келмейме, аны эл молкю бла кышайреме. Быыйл Столыпин атлы сауугага 162 адам көргозтулганды, анга аладан жаланды 10 адам тийишли болганды», – деп белгиленди депутат.

Сауугагыла жораланган кыуамлы жыйылууга КЪМР-ни Правительство суну председателини биринчи орунбасары **Сергей Говоров**, КЪМР-ни эл молк министри орунбасары **Тимур Вадахов**, КЪМР-де АККОР-ну башчысы **Инал Алакаев**, район администрацияны башчысы орунбасары **Аюс Беев** да кыатышкандыла.

Билдирю

Жаш тюрлю палатаны кыуамуна кыошак сайлауа башлангандыла

КЪМР-ни Парламенти законла чыгарыуучу органда Жаш тюрлю палатаны кыуамуна кыошак айырула бардырылганларыны юсонден билдиреди. Анга кандидаттаны ортылык эм бийик профессионал билли берген организациланы студент органдары көргозторге болушукдула. Документлени письмо бла бирге жиберилге керекди. Копиялагы организацины мухуру салынады.

КЪМР-ни Парламентинде Жаш тюрлю палатаны юсонден Болумгы тийишлиликде жарашдырылган документлени 2021 жылда 21 июньга дери бу жерге берилге керекди: **Нальчик, Ленин атлы пресекти, 55-чи мекам, 105-чи номер 107-чи отуу.**

Соруулары болганна бу телефон номерлеге селвизигиз: 42-60-84, 40-45-26.

КЪМР-ни Парламентини прес-службасы.

ПАРЛАМЕНТ

Законну магъанасы – абаданланы бла сакъатланы излемлерин кыоруулауу изилдендириу

КЪМР-ни Парламентини спикери **Татьяна Егоровна** башчылыгында этердиму кезилуу жыйылуу болганды. Анда депутатла республикалы законланы проектлени сюзюндиле.

Биринчиден, Парламенти кезилуу пленар жыйылууну 17 эм 23 июльда бардырырча оную этилгенди. «КЪМР-де жарашдырыу судьяланы юсонден» республикалы законга тюзетиуге кыралганды. Жамауат къоркуусулуккы эм коррупцияга кыажуу комитетини башчысы **Михайл Крыков** айтханына көре, проект ол жаны бла федерал закон кыюноне киргени бла байламлы хазырланганды. Анда сөз жарашдырыу судьяланы полномочияларыны болжалларыны юсонден барды.

казнаны хайырланууны нызамы тохтадырылганды.

«КЪМР-де инсанланы социал жумушлары тамамлауда халланы бир нызамга келтириуну юсонден барды.

«Жер тюбюнде хазнаны юсонден» законга тюрленуу лени да сюзюгенди депутатла. Аграр соруула, табийгатны хайырлануу, экология эм терекекти кыуурет жаны бла комитетини башчысы **Артур Текушев** аныгъатханына, документ федерал законлагга келиширилгенди. Андан федерал жуу-аппликагы кирген жумушла кетерилгенди, жер тюбюнде

юсонден» республикалы законну приложенисына тюзетиуге да кыралганды. Уруну, социал политика эм саулуккы судьяла комитетини башчысы **Хусейин Кажарову** айтханына көре, тюрленуле абаданланы, сакъатланы, ол санда саулуккыларына көре чекленген онглалы болган сабийлерни, социал излемлерин кыоруула-

ууно кыюлуге бурулдула. Сөз энчи социал учрежденилада жашагъанланы юсерлеринден барды.

Документле тынгалы тинтилгенде сора, жууалы органлага жиберилгенди. Ызы бла ала Парламенти жыйылуунда тинтилди.

Президиалына «Россейде аскер махталууккы конерини эм эде кыаллык даталаны юсерлеринде» федерал законну 1-чи статьясына тюзетиуге да кыралгандыла.

Ол кон дагында федерал законланы проектлени, субъектлени законла чыгарыуучу органданы башламчылыклары да сюзюгенди. Ала табийгат жерлени, лицензияны беруну нызамыны, жануу-арлагга кыаруу соруулары бла байламлыдыла. Уруну, хазирлада жетишилми урунган инсанланы КЪМР-ни Парламентини Сыйлы грамотасы бла сауугаларга келишгенди.

КЪМР-ни Парламентини прес-службасы.

Программа

Газ ызгъа беш мингден аслам юй кыошулукуды

Специалисте айтханына көре, Россейде 2023 жылга дери газ ызгъа хакъсыз эки миллионга жуукк юй кыошулукудула, ол санда Къабарты-Малкында беш мингден аслам арбаз.

Эге сала айтаск, РФ-ни Президенти **Владимир Путин** Федерал Жыйылууга Посланиясында кысыа заманда юйлеге хакъсыз газ тартылырча маддар этерге бюурганды. Ол жумушну көк отлукк бла жалчыхтан бир оператор тындырырча борчлуду. Ол адамла кыатыланы бирден-бирге табып айланмаз эм заманы сюзуп турмас ююнч «бир терезе» амал бла тамамланлыктыды.

Алгъа белгиленгенчине, программага жашуу журтлары 300 квадрат метрден уллу болмагъан кыошулурга эркин эдиле, жангы жорукла кийирилгендеринде сора аллай чекле кетерилгенди. Программаны республикага магъанасыны юсонден КЪМР-ни Башчысы **Казбек Коков** «Газпром межрегионгаз» биригуну таматасы **Сергей Густов**

бла тюбешунонда да айтханды. Проектке көре, Къабарты-Малкында тийишли ишле быыйл ноябрьда башлангырдыла, алагы 600 миллион сом чаклы бөлөмюно кыруу.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Жазылыу - 2021

«Заманн» – хар таулу юйюрге!

Хурметли жамауат!

Сиз ана тилибизни сюе эсегиз;

– сиз халкыбызны инсану болгъаныгызы дайым сезгенлей турурга кыош эсегиз;

– сиз малкырлыланы тарыхыны, маданиятыны, адетлерини, аяны биогонгую жашауларыны, жетишимлерини эмда кыайгырууларыны юсонден асламыракк билирге итине эсегиз.

«ЗАМАН» ГАЗЕТГЕ ЖАЗЫЛЫГЫЗ.

Аны беттеринде сиз кеп сейирлик загла табаркысыз. Ол хар юйюрге да керек болганына тошюнорукюз.

Бизни индексибиз – П 5893

ЖАМАУАТ ПАЛАТА

Магъаналы сорууланы толу ачыкклагандыла

Къабарты-Малкъарны Жамауат палатасыны законлику тутуу, адамланы аркинликтери, улутхачылыккъа къажа эм ОНК бла байламлыкъла жюрюкту жаны бла комиссиясы «Къабарты-Малкъарда къолайлары аз ююрлеге, кеслери жашаган байдалары аз адамлаула болушук этюно юосонден» 53-чю республика закону толттуруу къалай барганын сюзгендиле.

Жыйлынуыгра гражданданы энци къауумларына социал тейлеуэ этюу жаны бла бейлюмоу башчысы Динара Хутова да къатышканды. Ол закону тамамлауда «къалла» мадарла эттигенлерин билдиргенди. Аны айтханына кере, социал болушукну алыркъа къолайлары аз ююрле эм аз кеслери алына жашаган, алай байдалары жашуу этерге керекли аханы эм йлчеллик жетмеген аркиндиле.

Алаыра болушук социал пособие халда неда социал котракта кере этиледди. Аны йлчми 3 минден аз эм 15 минден

кйп болмазгъа тийишлиди. Биогнюлдегэ пособиены 71 ююр аладыла, алаыра йвепенин аханы йлчми 21432,8 миннге жетеди. Жылы алындан башлап социал котракта 186 ююр бла тазуусулгандыла, дегенди ол. Тинтилуны эселлерине кере, палатаны членлери йласты органлаа эсертилеуэ хазырлагандыла. Алада къолайлары аз ююрле социал пособиены алыркъа заявленианы

СОЛУУ

Бу жайда тюрлю-тюрлю махкемеледе он миннге жууукъ сабий кечинирикди

Республикада сабийлени сауукъландыруу жумушланы бийыл 42 учурденда тамамларкъыдыла. Аланы барында Роспотребнадзорну КъМР-де Управлениы кез-къулак болушукчу. Беджестеода айтылганды кере, байла лагерьледе битен да он миннге жууукъ сабий болушукчу. Учурденданыла беиши стационар халда къуралгандыла. Гиче къауумну экиден

бири алада кечинирикди. Энтта да онбюу шахарадан тышында ишлеген объектиде, къалганылары ау билем беруу учурденданыла мурдорунда ачылгъан (кондоэю) лагерьледе. Экинчилеринде минг бла жарым сабий солурдукчу.

Регюндан тышында, ол санда Кърым-лада Краснодар крайда, тенгиз жагысында 124 сабий кечинирикди. Къырлар

ны башка жерлеринден келип Къабарты-Малкъарда санаторийледе да 381 сабий солурдукчу. Стационар эмда санатор учурдендиде сабийлеге кюнге бет кере аш берилирди. Ведомство алаына усталыкларында кез жетиреди. Саз ююн дегенде, специалтишени хазырлау эмда алганды аттестациясы КъМР-де Гигиена эмда эпидемиология арада бардырыдыла.

Сабийле солугъан учурдендиделаны барында да тийишли онла къуралгандыла, керек болгъандыла ремонт этилгенди, мебель, аш хазырлагъан эмда медицина оборудование да сатып алынганды. Тийрлеринде заралы къурт-къумурсала болмаз да мадар этилирди. Управлениада йшандырылгъанарыча, ала хар нени да контролла тутыдыла.

УЛБАСЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.

Таппандырыу

Кече да, кюндюзю да, жарык болурча

КъМР-ни Транспорт эмда жол молюк министрствосундан билдиргенлерича, «Къоркъусуз эм тынгылы автомобиль жолла» миллет проекте кере, жоллаыра ремонт этилгенден сора да, ала кече жарык болурча этилеуэ аслам эс бурлады. Бийыл 60 километр чаклы бирде - Нальчыки тегереги бла баргъан жолда, Чегем шахарда, Хасанияда, Янкойда, Кен-

деленде, Акъ-Сууда, Камлоковода, Экинчи Чегемде, Килшекте эм Кубада да тийишли мадарла этилирди.

Биогнюлдегэ Хасанияны бла Вольны Аудуну арасында жолда нигинчилик мурдорларын орнатып бошай турдыла, Акъ-Сууда, Чегем шахарда, Экинчи Чегемде эм Килшекте да чыраклы салыу ише къыштеуэ бардыла. Аны бла бирге электржонк солтаусуз

берилирча Янкойда юч, Хасанияда эки эм Чегем шахарда бир транспорт подстанция жарашдырылганды. Башка элдеде уа тоуну кюч жетеряди. Эсге сала айтсак, бытыр план бла чыркылары бла чыныла республикалы магъаналы жоллаыра 40 километри чаклы бирине тартылгандыла.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

Болум

Жауунла салгъан хатаны кетереди

Бу коюлде республиканы кйп тийрелери бек жауунлу болгандыла. Аны хатасындан бир-бир жерледе жоллаыра, инфраструктураы да заран жетгенди. Черекле уа иги да кетюрюленди. КъМР-ни Транспорт эмда жол молюк министрствосунда айтханына кере, алай бир-бир бла жарым метр къошкандыла.

Сез ююн, Урван суу къутуруп, Нальчыки бла Май шахарны арасында жолну Чёрная Речка элини къаты бла баргъан участкасына басынды. «Кавказ» трассадан Натта табарулгъан жерде да аркъыдан чыкъгъан суу жолга жетгенди. Хасанияны огъары жанына чыгъа баргъан жерде уа суу ашыл, жолга топуракъ тйгюлгенди.

Жолчула ол тийреледе къазауатда мадар эттенди. Машиналары жюрюкюне чырмау болмазча ишлени кезюнде алайлада белгиле салгъан эдиле. Наттада уа, болумну тозетинчи транспортну жюрюкюне чек салынганды.

ОМАРЛАНЫ Мурат хазырлагъанды. **СУРАТДА:** Хасанияда жолну тазаладыла.

Тарых

Окъууыа курсантланы он проценти къайтханды

РФ-ни ФСБ-сыны КъМР-де Чечки управлениыны мекамларындан биринде былай жазыуу бла мермер таш тагылырды: «Улуу Ата журт урушун жылларында мекянда Урюпинск жауу аскер училищени штабы орналгъанды».

Бу тарых эсгертемени юосонден соруууызгъа ведомствону пресс-лукбасындан былай билдиргендиле. Эвзодланы командирлерин хазырлагъан аскер училище 1940 жылда Волгоград областыны Урюпинск шахарында ачылгъан эди. Улуу Ата журт уруш башлангандан сора 1941 жылда сентябрда аны Нальчыкке кенюредиле. Мында командирлени къыскартылгъан программагъа кере хазырлагъандыла: эки жылы орунуна алты айгъа.

1942 жылда урушун эм къалны «Кавказ» аскер училищеге жабылып, аланы окъуучулары уа фронтка ашырылганды. Жауу аскерлени училищесинде курсант полк къуралды. Аны къауумнда 2500 аскер бар эди. Аланы Краснодар крайгъа ашырадыла - биринчиден, Армавирге, ызы бла уа Гувьевини шахаргъа.

1942 жылда ююлда курсант полк Шимал-Кавказ фронтуну башчысы маршал Буденныйни бургуруу бла Къобан сууда къоруулау ызгъа турдыла. Аны «Кубан тобуку» деп атагандыла. Кесини узуунлугу да 80 километрге жетгенди. Урюпинскиликте арха тургъан совет аскерлеге жол къуаргъа, аны бла бирге уа душманни Къобан суудан йтюрюмге борча салынгандыла.

Училищени аслам къаууму - курсантланы эки батальону - Кропоткин шахарыны, Къобан сууда темир жол эки башка кенюрлени душмандан сакълагъа кере эдиле. Къауумгъа башчылыкны майор Ильи Титов этгенди. Беглиги болгъандыла, гитлерчилеге къажау урушда 640 курсант жоюлганды. Аскерилени келпери батырлыклары ючюн къырал салгъулагъа тийишли болгандыла.

Он коюлде уа «Совинформбюро» былай билдируу этгенди: «Кропоткин шахарыны тийресиуде сермеш аскер

гъанды. Кесигиз да англайысыз, СС-ни аскерлерини бла курсантланы кючлери тенг болмагъандыла. Душман кенюрден йтеди деген къоркъуу чыкъгъанда, командирлени аны чандырырга буйрукъ береди. 12-чи аскерни командующий генерал-майор Гречкону сезлерин толтурдыла курсанта.

Шимал-Кавказ Фронтну командованиясы билдирюуде аны юосонден былай жазырдыла: «12 сагыат 5 минутда душманыны алчы бейюмлерни Кропоткинни шимал-кюн чыгыш жанына жетгенди. 16 танкдан къауум шахарны къыйрында соруулу ызы чачаргъа умут этгенди. Алаыра къажау атышуу бардырылуу, муратлары юозогленди. Чандырылгъан танкла бардыла... Атака хангъадан башланганды, бир неча танк къоруулау ыздан йтгенди. Маслосаводну тийресиуде жетди, Къобан суудан йтерге коршандиле, ол кезюмге кетюр чандырылуу эди.»

Алай бла гитлерчилени муратлары толмады. Тупалсе ген атахан немисли аскер къауумла биригилмай къалдыла. Бу операцианы хайырландан совет аскерлени Къобаннан сол жанына йтерге уа онылары болла. Ала Шимал-Кавказ фронтуну арасында «Волчи ворота» аушуда орналып, гитлерчилеге Къара тенгизге жолну жапхандыла.

Эсе тутуу

Къачан да, къайда да ал тизгинде атлагъанды

1943 жылда терс онуу этилип, халкъыбызгъа тургъан жерин къюп, Орта Азиягъа кереге тошгенди. Анда андан-суудакдан кйле къырылгандыла. Сабийле уа бютон къыйын эди. Алаыра борчлангандыла алада оюуан шахарыны, элени да билкленгенде гиртыргъа, аныгъа юосюне салыргъа.

Аллайладан болгъанды йзданланы Хаттаны жашы Магомет. Ол 1932 жылда Бильмында туугъанды. Аны баргъан бек бир къырандыш болганды. Кеси уа бек кичилери эди.

Аны къюнушу Сардаларны Сакинат айтханы кере, кере къал-къара жаланакъ жашыкъ, партизанлагъа хар кон сайын аш-аыкъ этип турганды. Ол бек къоруулу иш эди. Душманланы аны жолу кыйры баргъанын билесе, аныгъа кыйрыкъ кере эди. Чендиле къаууздан сора ала тургъан юйде къыралыкъ жаны болуп гитлерчилеге къажау барлыкъ адамланы тизмелери табылды. Алада бу ююрюн да аты белгиленигенди. Насып-ла, душманы аскерилени ашыгышы кереге тошгюу къагытылагъа артыкъ эс бурлуймай къалганды.

Магомет онбеш жылгъына башлап ишлеп тебирегенди. Кенчюн-кюлюкде Къазахстанда Кюрюкжава шахтада машиник болгъанды. Эки башка шахарда бундюздеде урунганды. Алма-Атадан Къытайгъа жол тархтанды, компрессорщик эди.

Ол шолда жалаңда юч класс окугъанды. Андан сора шофёр курсланы бошайды. Туугъан жерине къайтхандан

сора уа ширпоттеде урунганды. Ол заманда алаыраына къайтхан таулаулагъа болушуккъа къыр ал баы берсе эди. Ездун угу аны машинасы бла адамлагъа ташыганды. Нальчыкин автоколоннасында отуз жыл ишлегенди.

Уруш заманыны сабийлерине ойнар, кюпор, окур заманларында ауу ишледе урунургъа тошгенди. Алаыра журтебишени белгисича, атларын унутмай туруу салуны болуруду.

БЕЧЕЛЛАНЫ Сакинат.

ЖУРНАЛИСТИНИ САГЪЫШЛАРЫ

Деменгиле тюрк дуняны нек жабабыз ёсюп келген тёлубюзден?

Бизни сабий жылларыбыз озган ёмюрюню алтмышчык-жеттишинчи жылларына тошгендиле. Эдиле тейлешюрла окуяна аз эдиле. Бирге жыйлылгъан ойнагъан да, селешген да эте эдик, бусагыта уа сабийле да, абаданла да бир бирлери бла жылдан-жылда аздан-аз сёшешилди. Интернетде жазылгъан, окулгъан сёз ёпюрюкден толу. Адамла тил бла бир жансыз зат бла хайырлангандыла, алай хайырлангандыла.

Кйле насып жалаңда адамла неда «жа-мюл» биле сагъамлы сундыла. Ол алай тоюндиле. Киптапа дик бек насып келген кыуанчыны ююне бауылгандыла. Ораза жабылгъан кон битеу эли ормаллары халкъдан толгъандыла, сабийле, абаданла да бир бирлерине къонокълагъа барып.

Алай байрам ююм Сергей Есенинни китабы бла бачабызгъа чыгъамы. Анда уа алма терекке чыгъап, ариу йийис Шинтирге олтуруу окулгъанды. Не сейир, кюн бир минг кереге жарыгыракъ болгъанча кёрюнген эди. Аны назарларын ол чакъыгъан терек бачка кыйтаргъанлай, хар тизгинини... Эки-юч сагыат ол назмуланы окул, насыпдан, къуянчандан тоюп, юйге алай келген эдим. Бююндан да унутмайла ою конюню.

Орус тил манга жер башында бек ариу тилден бирича кенюредиле. Биз малъкър тилден сора битен школ жолланы аны бла хайырланганды. Жарсыгъа, озган ёмюрюню алтмышчык-жеттишинчи жылларында ингиллиз, француз тилден устала элде жетмей эдиле, баям, ала болсала, жашаубуз бютонда жарыкъ болушук болур эди.

Кйле насып жалаңда адамла неда «жа-мюл» биле сагъамлы сундыла. Ол алай тоюндиле. Киптапа дик бек насып келген кыуанчыны ююне бауылгандыла. Ораза жабылгъан кон битеу эли ормаллары халкъдан толгъандыла, сабийле, абаданла да бир бирлерине къонокълагъа барып.

Алай байрам ююм Сергей Есенинни китабы бла бачабызгъа чыгъамы. Анда уа алма терекке чыгъап, ариу йийис Шинтирге олтуруу окулгъанды. Не сейир, кюн бир минг кереге жарыгыракъ болгъанча кёрюнген эди. Аны назарларын ол чакъыгъан терек бачка кыйтаргъанлай, хар тизгинини... Эки-юч сагыат ол назмуланы окул, насыпдан, къуянчандан тоюп, юйге алай келген эдим. Бююндан да унутмайла ою конюню.

Орус тил манга жер башында бек ариу тилден бирича кенюредиле. Биз малъкър тилден сора битен школ жолланы аны бла хайырланганды. Жарсыгъа, озган ёмюрюню алтмышчык-жеттишинчи жылларында ингиллиз, француз тилден устала элде жетмей эдиле, баям, ала болсала, жашаубуз бютонда жарыкъ болушук болур эди.

Кйле насып жалаңда адамла неда «жа-мюл» биле сагъамлы сундыла. Ол алай тоюндиле. Киптапа дик бек насып келген кыуанчыны ююне бауылгандыла. Ораза жабылгъан кон битеу эли ормаллары халкъдан толгъандыла, сабийле, абаданла да бир бирлерине къонокълагъа барып.

Алай байрам ююм Сергей Есенинни китабы бла бачабызгъа чыгъамы. Анда уа алма терекке чыгъап, ариу йийис Шинтирге олтуруу окулгъанды. Не сейир, кюн бир минг кереге жарыгыракъ болгъанча кёрюнген эди. Аны назарларын ол чакъыгъан терек бачка кыйтаргъанлай, хар тизгинини... Эки-юч сагыат ол назмуланы окул, насыпдан, къуянчандан тоюп, юйге алай келген эдим. Бююндан да унутмайла ою конюню.

Орус тил манга жер башында бек ариу тилден бирича кенюредиле. Биз малъкър тилден сора битен школ жолланы аны бла хайырланганды. Жарсыгъа, озган ёмюрюню алтмышчык-жеттишинчи жылларында ингиллиз, француз тилден устала элде жетмей эдиле, баям, ала болсала, жашаубуз бютонда жарыкъ болушук болур эди.

СУРАТДА: Хасанияда жолну тазаладыла.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

Башламчылык

КЪМР-де «Къоркыуусу сабийлик» деген билим берүү федерал программа башланганды. Аны чеклеринде ата-анала балаларын машинада къоркыуусу жорстоону жоруктарына ойретилдиклиде. Окъуу дерсле Перинатал арада бардырлыклары айтырчанды.

Программаны ачылыуна аталган жыйылыуа КЪМР-де ич ишле министр Рустам Калибатов, Перинатал арнаы баш врачы Гаилыаны Алена, УГИБД-ни башчысы Роберт Яльмеев, «Къоркыуусу сабийлик» проекты таматасы Кристина Ляпистова эм башкала кыатышандыла.

Сабийлени жоллага къоркыуусулуклары жалчытыргъа алланын

Бери республиканы жолларында 26 сабий ачыгандыла. Аланы асламы (70 проценти) машинада ата-аналары бла бара турган кезиуде тошгендиле авариягъа. Сабийле къоркыуусу баула бла кызырмагъандыла, эччи шиктикеде отурмагъандыла. УГИБД-ни таматасы Роберт Яльмеев да жолда жоруюну къоркыуусулукуну инспекторлары жууалы органла бла бирге сабийлени кыатышылары бла болуулана азайтуу жаны бла профилактика жумушлагъа эччи з бурганлары белгилегенди.

Аталганы эччи у аналганы, сабийлерине жолда сакъ болурга, къоркыуусу бауаны тагарга юйретирге керекликни юсюнден Рустам Калибатов бла Гаилыаны Алена да айтхандыла. «Таматала кеслери ариу юлге кергюзотирге керекдила. Хау, медицина алгъа барды. Алай врачлары къолундан келмеген кезиуде да бардыла. Саууклуу сабий жолда жаралы болса, жоюлса, бу бушууну болдурмагъа жараркы эди деп ажим этесе», дегенди ол.

Кристина Ляпистова уа проектни энциликлери ачыклаганды. Ол окъутуу дерслени перинатал аралада бардыргъа оюу ана болурга хазырланган тишчирилганы жолда къоркыуусу жоруюну жоруклары юйретирге онг бергени ючюн сайлангандыларн чертегени. «Билимсиликни хатасындан авариялары саны бегенлей барды. Бирле тарихлени санан къюьдизла, аланы хар бири да адамны жашуу, саууклуу бла байланы болгъанларын аныгламай. Бизни барыбызны да борчубуз бирди - жолда сабийле ачыгъан кезулуени токтатуу», дегенди ол.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

Программа 2019-2021 жыллада тотурулганын белгилерчанды. Бытыр ол Россияни 35 шахарында ишлеп башлаганды, алада уа 10 мингден аслам ата бла ана билимленри ёсдоргениди. Бышлыны ахырына дери ол къыралны 85 субъектинде 100 перинатал арада синдирилгени белгилегенди.

План чон бёлюмге келешинде. Биринчиден, аны магъанасын жамуахта кенг белгили этерге тийишлик. Ызы бла медикле дерслени кыалай куарга керекликни юйретилдиклиде. Ючюнондан, сабийден аруугъан тиширлауула бла ыйкыгъа бир нечча керек окъутуу дерсле бардырылкъдыла. Республиканы Перинатал арасыны келечилери бу ишни бардырыуа хазырдыла, дерлеге керекли оборуудане да келтирилгенди.

Василий Павлов, проектни башланганы бла алгъышлай, жолда сабийлени ачыгъанларыны профилактикасы жаны бла мадарланы кебейтирге керекликни эс бурганды. «Бу проекти жашауда бардыруу ёсюп келген телелени келир жашаулары бла байламдыла дерчанды», дегенди ол.

Керти да проект артыкта магъаналауу. Нек дегенде, жыны алландан ширыула бла ыйкыгъа бир нечча керек окъутуу дерсле бардырылкъдыла. Республиканы Перинатал арасыны келечилери бу ишни бардырыуа хазырдыла, дерлеге керекли оборуудане да келтирилгенди.

Следствие управление

Эсириш, властыны келечисине чаханды

РФ-ни Следствие комитетини Нальчик бёлюмюно куулушчулары Россияни УК-сыны 318-чи статьясыны 1-чи кесигине эмда 167-чи статьясыны 1-чи кесигине кёре ачыгъан уголовный ишни тинтип бошагъандыла. Республиканы инсаны власть органы келечисине ол иш кызылгуну толтурган кезиуде зорлук сынатханы эмда билеп башха адамны ыркысыны бузганы ючюн терсленди.

Быыйл 27 апрельде КЪМР-де УФСИН-ни жууаха тартууну юсюнден оюнуу тамамлауу жаны бла бёлюмюно башчысыны орунбасары уруулук этгени ючюн хакъсыз ишлеге тартылганы ююине, аны эсепте салууну нызамы бла шагъырей этер эмда

ангылатуу ушакъ бардырыр ючюн барганды. Алай ол кезиуде буукую эскирип болганды. Ол власть органы келечисинден къачарга эмда анги ишни боруну толтуруга чырмагъа умут этгенди. Аны къоркытууга кюрешип, бир жанына тюртгенди эмда къолундан аудио-видео регистратору сыыйрып, бузганды. Уголовный иш сюдно къарауна берилгенди.

Баласы анга арталды керек туююл эди

Бытыр сентябрьде 1991 жылда тууган тиширу сабийден аруугъанын аныгъаганды. Алай ол, баланы ёсдорюрге соймей, жуукълары бла къуугъа эммаз мурад бла бу шартны буюдурууга умут этгенди. Алай бла

ол медицина учрежденинда эсепте турмагъанды.

Быыйл апрельде уа тишируу Республиканы клиника болушцагъа тошгенди. Ол анда сабий табар заман жетгенин аныгъаганды. Аны буюдуру мурад бла анги бакъъан врачха гинекологга брама деген сылтау бла болушцадан келгенди.

Ызы бла ол бир кюние фатарга ахна тйлеп, анда жашчык тапханды эмда къагъанкыны бууип отургенди. Елюкюне быстырлауа члугъан, пакетте салып, ызына, медицина учрежденигъа, кыайтханды. 3 майда ол Бахсан району элдеринден бирине юююне келгенди эмда баласыны ёлюгюн гумуда буюкдуруганды.

Уголовный иш сюдно къарауна берилгенди.

АБДУЛЛАХЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

Акция

Тютюнню заранлыгына тынгылы туюшюндюргендиле

ФСИН-ни Къабарты-Малкъарда Управлениинде куулушкъа этгенде «Тютюнсюз - бир кюн» деген акцияны жыл сайын бардырыучудула. Аны Саулык сакълауу битеудия организациасы аны ууу бусатгатагъа эмда келир телелени саулыкларына, экономикагъа бла экологиягъа да къалай уллу хата салганына туюшюндюр мурад бла къуарды.

Ол кюннге жоралал, УФСИН-ни КЪМР-ни Саулык сакълауу министрствосуну келечилери Миллет библиотеканы медицина литература бёлюмюнде профилактика халда

ушакъла бардыргъандыла. Уголовный-топтуруучу инспекцияны эсебинде болгъан тутмаклагъа тютюнню саулыкгъа заранлыгыны юсюнден ич службаны

капитаны Оксана Кокова, психиатр-нарколог врач Татьяна Натерия эмда психолог Марина Виноградная аныгъагандыла, статистика шартла да келтиргендиле.

Тубешиунно ахырында анги кыатышхалгъа «Тютюн ичиге угъай дел», «Тютюнсюз жашау», «Тютюн - саулыкгъа хаталыды», «Тютюн ичиге саулуугуну буады» деген жазуула бла буклетле юлешингендиле. Ол кюн дагында «Тютюн ичиге эмда анги къаюу оюлу» деген ат бла митап-сурат керимч да къуарлаганды.

Люба АДИЛОВА.

ЖАНДАУУРЛУКЪ

Саугъаладан сора да, спортха, маданиятха сейирлерин къозгаргъа итнедиле

Битеуроссей халкъ фронтун республикада бёлюмюно келечилери бу кюние Нальчикде психоневрологни диспансерге барып, анда кечинин сабийлени жюклагъандыла. Аны кезиуде жандауурлукъ этерге сюйгенле жыйган иллаула, фломастерле, суратла ишлерна альбомла, сора дагында медицина маскала эм башха саугъала бергендиле. Бу иш #БизБиргебиз деген акцияны чеклеринде бардырылганды, дегенди ОНФ-ни бёлюмюнде.

Къонакъда болгъан сагъатда жамуаатны келечилери сабийлеге оны халда конкурс къурагъан эдиле. Анга кыатышхаланы хар бирин да саугъала бла къуандыргъандыла.

«Былай кюн биз айналары башхалдан тюрю болгъан сабийлеге келирге оюлушханыбыз. Бюстонуу фондуу башчысы Олег Кузьминов. Сабийлени къоруулауу халкъла аралы кюнюн белгилеге ОНФ-ни жаш телью бёлюмю да тири кыатышханды. Аны келече

ала берген затпаны биз да илерине жетдирдик», дегенди ОНФ-ни «Къайгырыуу региону» деген проектини келечиси, ауур саусузлагъа бла сакъатлагъа себеллик этген «Жан ауруу 07» жандауурлукъ фондуу башчысы Олег Кузьминов. Сабийлени къоруулауу халкъла аралы кюнюн белгилеге ОНФ-ни жаш телью бёлюмю да тири кыатышханды. Аны келече

челери Келишмукою майдында спорт фестивал къурагъан эдиле. Анда уа спорт школланы жаш футболчулары топу хайырланууда усталыкларын крвгюзтгендиле, сабийлеге мастер-классла бардыргъандыла. «Бу кюн гичтелеге деп кеп тюрю тую-юн жумуш тамамлагъаныбыз. Биз аланы сабийлеге жалаанда сейирли угъай, абериге юйретген, спортха,

маданиятха тартхан алпай болура этерге кюрешибиз. Спортну магъанасын кючлендириуде ала белгили жерни аладыла. Алайды да акцияны бек сюйюп бардыргъаныбыз, кесибиз да футболчуладан жангы затлагъа юйренгенбиз», деп чертегени организацианы «Маданият» бёлюмюно экспертти Ярослав Галинский.

УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлаганды.

ФЕСТИВАЛЬ

Бет жарыкылы къайтхандыла

Бу айны алпында Москвада Сабийлени къоруулауу халкъла аралы кюнونه жораланган Битеуроссей спорт фестивал башланганды. Анга саулык къыралдан 475 окъучу эмда аланы физкультуралар усталары кыатышхандыла. Къабарты-Малкъардан спорт байрамчы Нальчикни 14-чю номерли гимназиясыны «Весёлые старты» деген командасы эм Терек шахарны 2-чи эм 3-чю номерли школларыны кауулары баргъандыла.

Фестивалны чеклеринде «Ири отважных», «Весёлые старты», «Сила РДШ» эм шахмат турнирден эришилде этгендиле. Белгили журналист Дмитрий Губернев бла РДШ топтасыны орунбасары юстицаны полковничи Бабаляны Алим а 9 июнда Нальчикде бардырлыкды примбу. Инсанла бла тобушеуде следствие управленинни районлада бёлюмлеринде къурулкъдыла. Ала 10 сагъатда башланьыкъларын айтырчанды. Ала 10 сагъатда башланьыкъларын айтырчанды. Ала 10 сагъатда башланьыкъларын айтырчанды.

Бийлеге деп брейк-дансдан, футболдан, фреговингдан, жолпинден мастер-классла къуарылганды. Байрым кюн а «Салют» арада къуанчлы халда эришилмени эселперни республиканы эм хорлагъанлары сауулауу этгенди. Алай бла «Весёлые старты» Битеуроссей фестивалда 1-чи жерге эм стивальдан социал септеледе тюзюней бериле бардыргъандыла. Анда сора да, сау

лю эришилдеде хорлап, дипломла эм майдала бла саугъалангандыла. Сабийлени алгъышларга келгенлени араларында белгили футболчула, жамуат куулушкъула да болгъандыла. Дагында фестивалны бардыргъаныла саугъагъа аланы Москвада орналгъан «Остров мечты» деген Дисней Ландке да этгендиле.

ТАЛПАХАНЛАНЫ Аминат

Къайгырыуу Финишге жетгенлеге — тюрю-тюрю саугъала

Сабийлени къоруулауу халкъла аралы кюнونه адал, Нальчикни ара солуу болгъан сакъатлыкълары паркына балаланы араларында чабуу къуарлаганды.

Эришиуге 100-ден аслам адам кыатышханды. Ала 10 сагъатда башланьыкъларын айтырчанды. Ала 10 сагъатда башланьыкъларын айтырчанды.

КЪМР-ни законла чыгъаруучу органы таматасыны экинчиси, Олимпияда оюклары чемпиону Мурат Карданов сабийлеге жетишилме тежгенди. Спорт министрини орунбасары Аналаны Аслан а Россияни аки чемпиону хазырлауу тренер Ахметланы Амир республикада адаптив спортну айнаытууга салган уллу къыйны кючөө ведомствону сыйлы грамотасы бла белгилегенин айтты, аны кесине бергенди.

Бу эришиуде къытыргъан болмагъанды. Финишге жетген хар сабийге майдала, саугъала, татлы ашаркыла берилгендиле.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Эришиу

Эм тамаша проектеле сайланьыкълары

Республиканы Курортла эм туризм министрствосундан бидиргенерчиде, регион эс региону аралы турист автомашинаны къуруучу битеуроссей конкурс бардырылганды. Аны мурагы креатив къуулууны болушчулары бла гичте Ата журтубузу ариу жерлерин крвгюзтуду, аны юсю бла уа саулайда кыралны юсюнден ахшы оюнуу тохтадыруугу.

Конкурс кезиунде автомашинуулауу къуруу жаны бла эм сейир, тынгылы жарашдырылган проектлени айтырдыгъа эм аланы

тамаларга болушурга белгиленди. Анга Россияни 16 жыллары толгъан инсанлары къууу-къауум болуп неча хар адам кесип алпына кыатышылкъдыла. Ала ишлерини 2021 жылы мурагы креатив къуулууны болушчулары бла гичте create-homeland@anf.ru электрон почтагъа иерге керекдила.

Эришиуню юсюнден россияезде.рф сайтда неча create-homeland@anf.ru электрон почтагъа жазып, топуракъ билирге болуукду.

ХАБИБУЛЛАХЛАНЫ Зульфия.

УЧРЕДИТЕЛЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛЪКАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Table with contact information for the newspaper, including phone numbers, email addresses, and addresses for various departments and the printing plant.